

Vietnam Veterinary Association

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

Veterinary Update Newsletter

Boehringer
Ingelheim

VPH²
VETERINARY
PUBLIC HEALTH

HỘI THÚ Y VIỆT NAM - SỐ 12 THÁNG 12 NĂM 2022

Chúc Mừng Năm Mới

*Thân gửi quý độc giả lời chào mùa xuân từ Ban Biên Tập
và lời chúc đặc biệt để bày tỏ lòng biết ơn chân thành
của chúng tôi đối với quý vị!*

TÓM TẮT

• TIN TỨC

- Một số hoạt động liên ngành hưởng ứng Ngày Thế giới phòng, chống bệnh Đại năm 2022 tổ chức tại tỉnh Bến Tre tr.4
- Kết quả cuộc họp định kỳ với chủ đề "Khống chế bệnh xuyên biên giới: Yếu tố quyết định của một mảnh ghép lớn" lần thứ 8 tr.6
- TRỌNG TÂM CỦA CHÚNG TÔI: Báo cáo tóm tắt hàng quý của Phòng thí nghiệm tham chiếu thế giới về LMLM(WRL) tr.7
- Indonesia đã bùng phát dịch LMLM kể từ tháng 4 năm nay tr.9

• GÓC KHOA HỌC

- Các tác nhân và bệnh truyền lây từ động vật sang người được phát hiện ở Việt Nam, 2020-2021 tr.11
- Sự lưu hành vi rút lở mồm long móng ở các quốc gia ĐÔNG NAM Á và các nước láng giềng năm 2022 tr.13
- Dịch tễ học và tương đồng vắc xin: Vắc xin LMLM Boehringer Ingelheim thích hợp để tạo miễn dịch cao chống lại bệnh LMLM ở Đông Nam Á. tr.15

• Ở NÔNG TRẠI

- Tiêm vắc xin thành công ở trang trại trong thời gian đầy biến động tr.17

• DIỄN ĐÀN

- Cúm gia cầm tr.18

Quý độc giả thân mến,

Năm Nhâm Dần, một năm thật sự khởi sắc dù phải trải qua vô vàn thử thách do đại dịch Covid 19 gây ra trên đất nước chúng ta, đang dần khép lại. Xuân Quý Mão đầy hứa hẹn và hy vọng đang đến với không khí rộn ràng, hân hoan của mùa lễ hội.

Trong giờ phút thiêng liêng này, bằng tất cả sự chân thành và kính trọng, xin kính chúc toàn thể quý độc giả một năm thật nhiều Hạnh Phúc - May Mắn - An Khang - Thịnh Vượng.

Chúng tôi cũng xin chúc mừng những thành tựu quý giá của 25 năm hợp tác giữa NAVETCO, VETVACO và Trung Tâm VPH, BOEHRINGER INGELHEIM - một minh chứng sinh động cho sự hợp tác công tư quốc tế. Hy vọng hoạt động này sẽ luôn bền vững và phát triển rực rỡ hơn trong tương lai.

Nhân dịp này xin đặc biệt cảm ơn sự tín nhiệm và đồng hành hiệu quả của Hội Thú Y VN, Cục Thú Y VN, Viện Vệ sinh dịch tễ trung ương, công ty BOEHRINGER INGELHEIM,... trong việc phổ biến học thuật cho cán bộ hai ngành Thú y và Y tế thông qua bản tin thú y cập nhật và các hội thảo khoa học được tổ chức hàng quý.

Đây cũng là thời điểm, Bản tin thú y cập nhật vừa tròn ba tuổi, xin được gửi lời tri ân đến quý độc giả, quý tác giả trong và ngoài nước đã sát cánh cùng Ban Biên Tập quyết tâm xây dựng bản tin thành một diễn đàn khoa học mở, đầy cảm hứng và sáng tạo,... thể hiện sự ủng hộ mạnh mẽ cách tiếp cận một sức khỏe, phổ biến những thông tin mới về bệnh xuyên biên giới, bệnh mới nổi, bệnh truyền lây giữa thú và người.

Trong Bản tin cập nhật số 12, nhóm nghiên cứu của FAO cảnh báo nguy cơ về bệnh truyền lây từ động vật qua người tại VN, bao gồm: Cúm gia cầm, Đại, Xoắn khuẩn vàng da, Nhiệt thán, Liên cầu lợn và 24 bệnh khác lây từ thú sang người do vi khuẩn, nấm - rickettsia, nguyên sinh động vật - giun sán, vi rút... Đó là những bệnh gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe công cộng. Xin trân trọng giới thiệu với bạn đọc.

Happy New year!

HOÀNG THỊ XUÂN MAI

Ban biên tập "Bản tin thú y cập nhật"

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

BAN VIÊN TẬP

CHỊU TRÁCH NHIỆM BẢN TIN

GS. TS Đậu Ngọc Hà

CHỊU TRÁCH NHIỆM BIÊN TẬP

TS Nguyễn Văn Cẩm

BAN BIÊN TẬP

- DEZIER Cédric, BS Thú Y
- EVANS Amanda.
- HOÀNG THỊ XUÂN MAI
Kỹ sư Chăn Nuôi Thú Y
- HUDELET Pascal, BS Thú Y
- NGUYỄN TIẾN DŨNG,
TS, BS Thú Y
- NGUYỄN TUẤN HÙNG, BS Thú Y
- TRẦN XUÂN HẠNH, TS, BS Thú Y
- VEILLAT Emilie, BS Thú Y

ĐỊA CHỈ GIAO DỊCH

Tạp chí khoa học kỹ thuật thú y
86, Trường Chinh – Đống Đa – Hà Nội

ĐT: 024 3629 0861

Fax: 024 3868 7731

Email: tckhktthuy@gmail.com

Website:

www.Hoithuyvietnam.org.vn

Độc giả thân mến,

Nhân dịp năm Nhâm Dần sắp kết thúc và Năm Quý Mão sắp đến, tôi muốn gửi những lời chúc tốt đẹp nhất đến các bạn từ đội ngũ Thú y cộng đồng tại BOEHRINGER INGELHEIM.

Năm nay lại một lần nữa nhấn mạnh tầm quan trọng lịch sử của mối quan hệ đối tác chặt chẽ với Việt Nam trong cuộc chiến chống lại bệnh Lở mồm long móng và bệnh Đại một lần nữa được nhấn mạnh. Cùng nhau chúng ta đã có thể kỷ niệm 25 năm quan hệ đối tác này. Bản tin lần thứ 10 của chúng tôi đã kể lại một cách đầy cảm xúc mối quan hệ đặc biệt của chúng tôi với đất nước này thông qua lời chứng thực của các nhân vật chủ chốt.

Các vấn đề khác nhau của bản tin cũng như hội thảo trực tuyến cũng đã nhấn mạnh tầm quan trọng của việc đặt Sức khỏe Con người và Động vật ngang hàng nhau trong hoạt động Một Sức khỏe.

Ấn bản cuối cùng của bản tin cho năm 2022 này kết thúc một năm hợp tác phong phú, đặc biệt là chuyến thăm của các nhóm chúng tôi tại Việt Nam nhằm tham gia các buổi đào tạo cùng đội của đối tác. Bạn sẽ tìm thấy trong ấn bản này một số thông tin cập nhật về dịch tễ học LMLM, tóm tắt sự kiện Ngày thế giới phòng chống bệnh Đại được tổ chức tại tỉnh Bến Tre và hội thảo trực tuyến về “Kiểm soát dịch bệnh xuyên biên giới: Các yếu tố then chốt của một mảnh ghép lớn”. Chúng tôi cũng rất vui được chia sẻ với bạn các bài viết về các công cụ tiếp thị của chúng tôi.

Cuối cùng, tôi xin cảm ơn các đối tác công nghiệp NAVETCO và VETVACO cũng như chính quyền địa phương và các tác giả đã tham gia viết bài và sự thành công của công cụ chia sẻ thông tin này.

Chúng tôi hy vọng rằng năm 2023 sẽ thịnh vượng như những năm trước. Xin gửi lời chúc sức khỏe và một năm mới hạnh phúc đến tất cả độc giả.

Dr. Nigel Swift

*B.Vet.Med, D.ACVM, MBA, MRCVS
Lãnh đạo thú y cộng đồng toàn cầu,
BOEHRINGER INGELHEIM Thú y*

Một số hoạt động liên ngành hưởng ứng Ngày Thế giới phòng, chống bệnh Đại năm 2022 tổ chức tại tỉnh Bến Tre

Để hưởng ứng Ngày Thế giới phòng, chống bệnh Đại, ngày 28/9/2022 Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã phối hợp với Bộ Y tế và Ủy ban nhân dân tỉnh Bến Tre tổ chức Lễ mít tinh hưởng ứng “Ngày Thế giới phòng, chống bệnh Đại” và “Hội nghị phòng, chống bệnh Đại năm 2022” tại tỉnh Bến Tre với chủ đề **“Bệnh Đại: Một sức khỏe, không người tử vong”**. Sự kiện có sự tham gia của hàng trăm đại biểu đến từ ngành Thú y và Y tế của Trung ương (như Cục Thú y và các đơn vị thuộc Cục, Cục Y tế dự phòng, các Viện Vệ sinh Dịch tễ và Viện Pasteur thuộc Bộ Y tế), cùng địa phương (Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Sở Y tế, Cơ quan quản lý chuyên ngành thú y, Trung tâm kiểm soát bệnh tật của 63 tỉnh, thành phố trong cả nước), một số doanh nghiệp, các cơ quan truyền thông của Trung ương và địa phương, và đại biểu đến từ các tổ chức quốc tế gồm Tổ chức Y tế thế giới (WHO), Tổ chức Nông nghiệp và Lương thực Liên Hợp Quốc (FAO), Tổ chức Phúc lợi động vật Quốc tế (HIS), Trung tâm Phòng ngừa và Kiểm soát dịch bệnh Hoa Kỳ (CDC), Đối tác Một Sức khỏe (OPH), Mạng lưới các trường đại học Một sức khỏe Việt Nam (VOHUN).

Như chúng ta đã biết, bệnh Đại là một bệnh truyền nhiễm cấp tính nguy hiểm do vi rút Đại gây ra, lây truyền từ động vật sang người. **Bệnh Đại đã được ghi nhận tại trên 150 quốc gia và vùng lãnh thổ với 3,3 tỷ dân đang sống tại các khu vực có bệnh Đại lưu hành, phần lớn thuộc khu vực Châu Á, Châu Phi và Châu Mỹ La tinh.** Theo thống kê của Tổ chức Thú y thế giới (WOAH) và WHO, trung bình mỗi năm trên thế giới có khoảng **59.000 người chết vì bệnh Đại (trong đó, 99% trường hợp người tử vong do bị chó dại cắn), với khoảng 50% số nạn nhân là trẻ em dưới 15 tuổi; tổn thất kinh tế ước tính khoảng 8,6 tỷ Đô la Mỹ.**

Tại Việt Nam, theo số liệu của Bộ Y tế, từ năm 2010 đến tháng 9/2022, tổng cộng đã có **1.066 người tử vong vì bệnh Đại (trung bình 82 người/năm) và trên 5,5 triệu lượt người phải điều trị dự phòng sau phơi nhiễm;** gây tổn thất kinh tế trên 15.000 tỷ đồng. Trong 9 tháng đầu năm 2022, cả nước ghi nhận 43 người tử vong do bệnh Đại tại 17 tỉnh, thành phố.

Mở đầu buổi Lễ mít tinh tổ chức tại công viên An Hội, phường An Hội, thành phố Bến Tre của tỉnh Bến Tre là màn biểu diễn văn nghệ sôi động của các thầy cô giáo và các bạn sinh viên thuộc Văn phòng VOHUN (Mạng lưới các trường Đại học Một Sức khỏe Việt Nam), Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long và Trường Đại học Trà Vinh với các thông điệp tuyên truyền về phòng, chống bệnh Đại.

Phát biểu tại Lễ mít tinh, ông Phùng Đức Tiến - Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn nhấn mạnh: **“Bệnh Đại hoàn toàn có thể phòng được bằng sự chung tay đồng lòng của cộng đồng, đặc biệt là chủ nuôi chó, mèo; bắt đầu từ việc quản lý tốt đàn chó và nâng cao tỷ lệ tiêm vắc xin phòng bệnh Đại đạt trên 80% tổng đàn. Bên cạnh đó, chủ động, tích cực điều trị sớm các trường hợp người không may bị chó nghi Đại cắn”**.

Theo ông Nguyễn Minh Cảnh, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Bến Tre, **dù đã triển khai nhiều giải pháp quyết liệt phòng chống bệnh Đại nhưng kết quả chưa đạt được như kỳ vọng, số ca tử vong còn cao.** UBND tỉnh Bến Tre kêu gọi chính quyền các cấp và nhân dân trong tỉnh hưởng ứng mạnh mẽ phong trào chung tay phòng, chống và loại trừ bệnh Đại, quyết liệt bằng các hành động thiết thực.

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

... Một số hoạt động liên ngành hưởng ứng Ngày Thế giới phòng, chống bệnh Đại năm 2022 tổ chức tại tỉnh Bến Tre

Tại buổi Lễ mít tinh, Trưởng đại diện tổ chức **FAO tại Việt Nam đã tài trợ cho tỉnh Bến Tre 10.000** liều vắc xin để tiêm phòng miễn phí cho đàn chó, mèo trên địa bàn tỉnh, **Công ty cổ phần Y tế Đức Minh tài trợ 3.000 liều vắc xin cho người và 500 triệu đồng hỗ trợ y tế cho tỉnh Bến Tre. Chi cục Chăn nuôi và Thú y tỉnh Bến Tre cũng tổ chức tiêm phòng miễn phí vắc xin Đại** cho đàn chó, mèo của người dân tại phường An Hội của thành phố Bến Tre.

Tiếp ngay sau **Lễ mít tinh là Hội nghị phòng, chống bệnh Đại năm 2022** diễn ra tại Trung tâm Hội nghị tỉnh Bến Tre. Đại diện đến từ Cục Thú y, Viện Vệ sinh Dịch tễ Trung ương, Trung tâm Phòng ngừa và Kiểm soát dịch bệnh Hoa Kỳ đã trình bày tình hình bệnh Đại trên thế giới, khu vực và tại Việt Nam, **công tác kiểm soát bệnh Đại trên người và vật nuôi hướng tới mục tiêu đến năm 2030 nước ta sẽ không còn người tử vong vì bệnh Đại.** Đại biểu từ các tỉnh, thành phố gồm Bến Tre, thành phố Hồ Chí Minh, Bắc Ninh, Lào Cai, Phú Thọ và Đồng Tháp đã có những bài tham luận chia sẻ tình hình bệnh Đại, kinh nghiệm thực tiễn, những khó khăn và các đề xuất để nâng cao hiệu quả công tác kiểm soát bệnh Đại trên người và vật nuôi.

Các giải pháp trọng tâm và các mô hình điểm trong việc triển khai hiệu quả Chương trình quốc gia phòng, chống bệnh Đại giai đoạn 2022 - 2030 đã được đánh giá và thảo luận một cách toàn diện tại Hội nghị, những kết quả ban đầu cho thấy:

- ▶ **Trong 9 tháng đầu năm đầu năm 2022, công tác quản lý đàn chó được triển khai thực hiện tại 63/63 tỉnh, thành phố;** có 53/63 (chiếm 84%) tỉnh, thành phố có báo cáo danh sách hộ nuôi chó; tổng đàn chó cả nước là trên gần 7 triệu con, được nuôi tại trên 3,2 triệu hộ gia đình. Tỷ lệ đàn chó, mèo được tiêm phòng vắc xin Đại trên phạm vi cả nước đạt hơn 39% (cao hơn gần 2% so với trung bình của giai đoạn 2012 - 2016).
- ▶ **Cục Thú y đã xây dựng được phần mềm quản lý thông tin về đàn chó và phòng, chống bệnh Đại,** đã được tích hợp vào Hệ thống báo cáo dịch bệnh trực tuyến (VAHIS); đồng thời, xây dựng được bản đồ phân bố đàn chó trên phạm vi cả nước và bản đồ dịch tễ bệnh Đại.
- ▶ **Cả nước đã xây dựng được 17 vùng an toàn dịch bệnh Đại tại các tỉnh, thành phố:** Hà Nội (4 vùng: các quận Ba Đình, Hoàn Kiếm, Tây Hồ, Thanh Xuân và quận Hai Bà Trưng đang thẩm định), Đà Nẵng (6 vùng: các quận Cẩm Lệ, Sơn Trà, Hải Châu, Liên Chiểu, Ngũ Hành Sơn, Thanh Khê), thành phố Hồ Chí Minh (an toàn bệnh Đại trên toàn thành phố), Bình Dương (4 vùng: Thị xã Tân Uyên, thị xã Bến Cát, huyện Bàu Bàng và Tp. Thủ Dầu Một), Bà Rịa - Vũng Tàu (2 vùng: Huyện Côn Đảo và Tp. Vũng Tàu). Ngoài ra, còn nhiều địa phương đang triển khai xây dựng các vùng an toàn bệnh Đại.
- ▶ Tuy nhiên, **với tổng đàn chó nuôi lớn, khoảng 7 triệu con, nên nguy cơ bệnh Đại còn cao** do một số nguyên nhân sau:

I. Tỷ lệ tiêm phòng trung bình rất thấp đạt khoảng 39% tổng đàn (chỉ có 13 tỉnh, thành phố đạt tỷ lệ tiêm phòng trên 70%),

II. Chó mắc bệnh Đại chủ yếu là chó không xác định được chủ, chưa được tiêm phòng vắc xin Đại;

III. Công tác quản lý đàn chó của một số địa phương còn lỏng lẻo, hầu hết chưa thành lập đội chuyên trách bắt chó thả rông;

IV. Người nuôi cho không chấp hành việc đăng ký, nuôi nhốt chó, tình trạng chó thả rông, không đeo rọ mõm phổ biến;

V. Vi rút Đại còn lưu hành trên đàn vật nuôi;

VI. Chưa áp dụng chế tài xử lý nghiêm vi phạm quy định về quản lý chó nuôi, tiêm phòng vắc xin Đại cho chó;

VII. Công tác thông tin, tuyên truyền phổ biến pháp luật, ứng dụng công nghệ thông tin trong phòng, chống bệnh Đại còn hạn chế, chưa được thực hiện thường xuyên;

VIII. Bố trí kinh phí cho công tác phòng, chống bệnh Đại còn ít, chưa đảm bảo duy trì liên tục và thường xuyên các hoạt động phòng, chống dịch bệnh Đại;

IX. Hệ thống thú y cơ sở còn thiếu về số lượng, nhiều cán bộ thú y chưa được tập huấn về chuyên môn;

X. Phối hợp liên ngành Y tế - Thú y tại một số địa phương chưa đạt hiệu quả.

Hội nghị đã thông qua các báo cáo tham luận, thảo luận và thống nhất các nhóm giải pháp chính sẽ được tập trung thực hiện trong thời gian tới gồm:

- ▶ **Quản lý đàn chó mèo;**
- ▶ **Tiêm phòng vắc xin Đại cho đàn chó mèo;**
- ▶ **Truyền thông;**
- ▶ **Nâng cao năng lực của hệ thống giám sát, điều tra và xử lý ổ dịch;**
- ▶ **Nâng cao năng lực chẩn đoán, xét nghiệm bệnh Đại;**
- ▶ **Nâng cao năng lực chuyên môn trong phòng, chống bệnh Đại;**
- ▶ **Xây dựng vùng an toàn bệnh Đại.**

Công ty MTS đã hỗ trợ Ban tổ chức phương tiện dịch cabin, tai nghe phiên dịch giúp các diễn giả, đại biểu quốc tế và đại biểu Việt Nam trao đổi, thảo luận trực tiếp tại Hội nghị, đóng góp vào thành công của sự kiện tại tỉnh Bến Tre./

Phòng dịch tễ
Cục Thú Y

TIN TỨC

kết quả cuộc họp định kỳ lần thứ 8 với chủ đề “Khống chế bệnh xuyên biên giới: Yếu tố quyết định của một mảnh ghép lớn”

Sau khi kiểm soát dịch bệnh Covid-19 thành công tại Việt Nam, các hoạt động chuyên môn thú y dần trở lại trạng thái bình thường. Vào ngày 08/11/2022, Cục Thú y đã tổ chức cuộc họp trực tiếp tại Hà Nội kết hợp hình thức trực tuyến với 63 tỉnh, thành phố theo chủ đề “Khống chế bệnh xuyên biên giới: Yếu tố quyết định của một mảnh ghép lớn” lần thứ 8 do Tiến sỹ Nguyễn Văn Long – Quyền Cục trưởng Cục Thú y chủ trì.

Tại cuộc họp này ngoài các diễn giả là các chuyên gia trong lĩnh vực thú y và y tế của Việt Nam, ban tổ chức đã mời các đại biểu tham dự họp trực tiếp tại hội trường gồm bà Marion Chaminade – Tham tán nông nghiệp thuộc Đại sứ quán Pháp tại Hà Nội, ông Cedric Dezier – Giám đốc kỹ thuật của BI VPH, chuyên trách Châu Á, ông Franck Heon – Giám đốc phụ trách Kinh doanh thương mại của VPH, bà Emilie Veillard – Giám đốc Kinh doanh khu vực của VPH, Giáo sư Đậu Ngọc Hào – Chủ tịch Hội Thú y Việt Nam, Tiến sỹ Nguyễn Tiến Dũng – Chuyên gia vi rút học thú y, Tiến sỹ Nguyễn Tuấn Hùng – Tổng giám đốc Công ty Thuốc thú y VETVACO, bà Hoàng Thị Xuân Mai – Tổng giám đốc Công ty MTS,... Ban tổ chức cũng đã ghi nhận trên 160 điểm câu tham dự họp trực tuyến.

Mở đầu buổi họp, sau phát biểu khai mạc của Quyền Cục trưởng Nguyễn Văn Long, ban tổ chức đã trình chiếu phóng sự về 25 năm hợp tác giữa Trung tâm Thú y công cộng (Veterinary Public Health – VPH) thuộc Công ty BOEHRINGER INGELHEIM - BI (trước đây là Công ty Rhône Merieux rồi sau đó là Công ty Merial) với các Công ty NAVETCO và VETVACO của Việt Nam trong việc nghiên cứu, sản xuất vắc xin phòng bệnh Đại trên động vật và vắc xin phòng bệnh Lở mồm long móng cho gia súc. Bên cạnh đó, từ năm 1998 cho đến nay, nhiều cuộc hội thảo đã được VPH Merial, rồi BOEHRINGER INGELHEIM và Công ty MTS tổ chức với sự chủ trì của Cục Thú y cùng với sự phối hợp của Hội Thú y Việt Nam, các Công ty NAVETCO, VETVACO và các cơ quan quản lý chuyên ngành thú y trong cả nước.

Những đóng góp này không những đem lại hiệu quả về kinh tế to lớn cho ngành chăn nuôi Việt Nam thông qua việc cung ứng các vắc xin phòng bệnh chất lượng cao, giá thành phù hợp với người chăn nuôi mà còn giúp nâng tầm quốc tế về lĩnh vực thú y, về tiếp cận Một sức khỏe của Việt Nam.

Vào phần nội dung kỹ thuật của cuộc họp, bác sỹ thú y người Pháp Cedric Dezier chia sẻ hành trình của chuyển đổi số hóa tại Trung tâm Thú y công cộng của Công ty BOEHRINGER INGELHEIM. Mục đích của chuyển đổi số của Trung tâm Thú y công cộng là: thu thập, lưu giữ, chia sẻ những dữ liệu về thực hành chăn nuôi, phòng chống dịch bệnh và đặc biệt là thông tin dịch bệnh đến các đối tác và các tổ chức quốc tế.

Tiếp theo chương trình, Giáo sư Jeroen Dewulf, Khoa Thú y, Trường đại học Ghent của Bỉ hướng dẫn về An ninh sinh học trong bối cảnh ngày càng xuất hiện nhiều bệnh truyền nhiễm mới nổi. Giáo sư Jeroen đã định nghĩa rõ ràng “An ninh sinh học là Sự kết hợp của tất cả các biện pháp được thực hiện để giảm nguy cơ xâm nhập và lây lan các bệnh truyền nhiễm ở cấp trang trại, khu vực, quốc gia hoặc quốc tế”. Như vậy trong chăn nuôi cần chú trọng cả biện pháp an ninh sinh học bên ngoài (giảm nguy cơ lây lan dịch bệnh nếu đàn vật nuôi đã bị mắc bệnh truyền nhiễm). Nguyên tắc của an ninh sinh học là ngăn cách (không cho tiếp xúc trực tiếp và tiếp xúc gián tiếp) giữa vật có khả năng làm lây nhiễm mầm bệnh với động vật mẫn cảm với bệnh. Các biện pháp có thể thực hiện như cách ly các nhóm vật nuôi, kiểm soát lối vào khu chăn nuôi, thay đồ bảo hộ, vệ sinh và khử trùng trước khi vào khu chăn nuôi và trước khi ra ngoài, kiểm soát vệ sinh thức ăn, nước uống của vật nuôi, kiểm soát véc tơ như côn trùng, chuột, chim, xử lý chất thải trong chăn nuôi,... Giáo sư Jeroen Dewulf nhấn mạnh không có một quy trình An ninh sinh học nào có thể phù hợp cho mọi đàn vật nuôi, do vậy mỗi trang trại chăn nuôi cần phải xây dựng quy trình An ninh sinh học phù hợp với điều kiện thực tế của mình. ● ● ●

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

... Kết quả cuộc họp định kỳ với chủ đề “Khống chế bệnh xuyên biên giới: Yếu tố quyết định của một mảnh ghép lớn” lần thứ 8

Thạc sĩ, bác sĩ thú y Nguyễn Thanh Phương, Giám đốc phòng xét nghiệm **Chi cục Thú y vùng VI thuộc Cục Thú y cập nhật tình hình một số dịch bệnh xuyên biên giới như Lở mồm long móng gia súc (LMLM), Dịch tả lợn Châu Phi (DTLCP) và Cúm gia cầm**. Cụ thể tại khu vực Đông Nam Á và các nước lân cận như Trung Quốc, Mông Cổ, từ năm 2019 cho đến nay **dịch LMLM chủ yếu gây ra bởi vi rút type O/ME-SA/Ind2001e mà nguyên nhân chủ yếu do vận chuyển gia súc từ khu vực Nam Á sang Đông Nam Á**. Các dòng vi rút O/SEAMya-98, O/ME-SAPanAsia và O/Cathay vẫn đang lưu hành trong khu vực Đông Nam Á nhưng ở quy mô thấp hơn. Đặc biệt, trong năm 2021 các nước Thái Lan và Myanmar vẫn có báo cáo ổ dịch LMLM type A/Asia/Sea-97. **Đối với DTLCP, vi rút gây bệnh thuộc Genotype II đã được phát hiện trên lợn nhà và xác lợn rừng bị chết ngoài tự nhiên** (có thể bị lây từ lợn nhà sang) tại nước ta và có độ tương đồng về nucleotide và amino acid so với chủng vi rút DTLCP phân lập tại Trung Quốc vào năm 2018 là 100%. Thạc sĩ Phương cũng cung cấp thông tin phân tích chuyên sâu về vi rút Cúm gia cầm tại 11 tỉnh Đông Nam bộ giai đoạn 2021 – 2022 với 02 subtype độc lực cao H5N1 và H5N6. Trong khi vi rút H5N1 có các clade 2.3.2.1c và clade 2.3.4.4b thì vi rút H5N6 có nhiều clade như 2.3.4.4e, 2.3.4.4f, 2.3.4.4g và 2.3.4.4h. Tuy nhiên chưa phát hiện subtype H5N8 lưu hành trong khu vực Đông Nam bộ. **Như vậy việc kiểm soát các bệnh xuyên biên giới nêu trên cần có sự nỗ lực, sự tham gia tích cực hơn nữa từ các cơ quan chức năng, chính quyền và người dân để có thể đạt được các mục tiêu trong các Chương trình, Kế hoạch quốc gia do Thủ tướng Chính phủ phê duyệt để phòng, chống những dịch bệnh này**.

Bệnh Đại được các đại biểu thuộc 02 ngành y tế và thú y rất quan tâm. Tiến sĩ, bác sĩ Nguyễn Thị Thanh Hương – Điều phối viên Chương trình Đại quốc gia, Viện Vệ sinh Dịch tễ Trung ương chia sẻ mặc dù **Việt Nam đã và đang thực hiện Chương trình quốc gia phòng,**

chống bệnh Đại trên cả người và vật nuôi, tuy nhiên trong một thập kỷ qua, vẫn có 60/63 tỉnh, thành phố có ca Đại, trung bình mỗi năm có 70 người chết vì bệnh Đại dù đã có vắc xin Đại cho cả người và động vật, thiệt hại kinh tế ước tính khoảng 800 tỷ đồng/năm đối với chi phí tiêm vắc xin và kháng huyết thanh Đại cho bệnh nhân (chưa tính đến chi phí gián tiếp, tổn thất về sức khỏe, tinh thần và các tác động tiêu cực khác do bệnh Đại gây ra). Theo Tiến sĩ Hương, **điều trị dự phòng Đại là biện pháp duy nhất để cứu sống bệnh nhân bị chó Đại cắn, cào, liếm**. Bác sĩ thú y Guillaume Convert đến từ VPH cũng bổ sung **95% số trường hợp người mắc bệnh Đại là do bị lây từ chó, để kiểm soát và ngăn chặn bệnh Đại thì cần tiêm phòng Đại đạt trên 70% tổng đàn chó**, đặc biệt trên quần thể chó có nguy cơ cao như chó thả rông, chó có khả năng tiếp xúc với động vật hoang dã.

Rất nhiều câu hỏi và giải đáp giữa các đại biểu và các diễn giả trong khuôn khổ cuộc họp. Cuộc họp **“Khống chế bệnh xuyên biên giới: Yếu tố quyết định của một mảnh ghép lớn” lần thứ 8 đã được tổ chức thành công và một lần nữa thể hiện đây là một diễn đàn cung cấp các thông tin khoa học về kiểm soát dịch bệnh nguy hiểm trên động vật, bệnh lây truyền từ động vật sang người, quy định pháp luật của Việt Nam về phòng, chống dịch bệnh, kinh nghiệm kiểm soát dịch bệnh tại Việt Nam và một số quốc gia trên thế giới và được các đại biểu tham dự đánh giá rất cao**. Ban tổ chức tiếp tục mong muốn nhận được sự chỉ đạo từ Cục Thú y, sự hỗ trợ của các công ty BOEHRINGER INGELHEIM, MTS, VETVACO, NAVETCO để có thể tổ chức những cuộc họp tiếp theo với chất lượng chuyên môn ngày càng cao, hỗ trợ công tác quản lý dịch bệnh của các cơ quan quản lý nhà nước, tăng cường phối hợp liên ngành y tế-thú y, tăng cường hợp tác công-tư, và tăng cường hợp tác quốc tế/.

Phòng dịch tễ
Cục Thú Y

TIN TỨC

TRỌNG TÂM CỦA CHÚNG TÔI: Báo cáo tóm tắt hàng quý của Phòng thí nghiệm tham chiếu thế giới về LMLM(WRL)

Nếu bạn muốn kiểm soát bệnh Lở mồm long móng (LMLM) tốt, thì **cần cập nhật những thông tin liên quan đến dịch tễ học**.

LMLM là một bệnh do vi rút tập hợp thành 7 typ hoàn toàn khác biệt về huyết thanh học, đa dạng các typ theo vùng địa lý (topotype) và các dòng tiến hóa thường xuyên liên quan đến tỷ lệ đột biến cao của vi rút RNA.

Phòng thí nghiệm Tham chiếu Thế giới (WRL) ở Pirbright đã phát triển một mạng lưới dựa trên sự tham gia tự nguyện của các quốc gia trong việc chia sẻ các chủng virus LMLM hoặc báo cáo các kết quả chẩn đoán của mình bao gồm các kết quả xác định trình tự.

Dựa trên thông tin này, PTN tham chiếu **WRL kết hợp với Ủy ban châu Âu về kiểm soát bệnh lở mồm long móng phát hành mỗi quý một báo cáo đầy đủ với thông tin về các đợt bùng phát bệnh LMLM và tổng quan chi tiết về các mẫu họ đã nhận và xét nghiệm cũng như thông báo dữ liệu về tương đồng vắc xin**. Các phụ lục khác nhau cung cấp thêm thông tin về dữ liệu mẫu, các ấn phẩm về bệnh LMLM và các khuyến cáo về vắc xin. Báo cáo rất chi tiết này là một tài liệu 40 trang.

Trung tâm Thú y Cộng đồng Boehringer Ingelheim đề xuất mỗi quý kể từ cuối năm 2021, một bản tóm tắt 4 trang về thông tin chính.

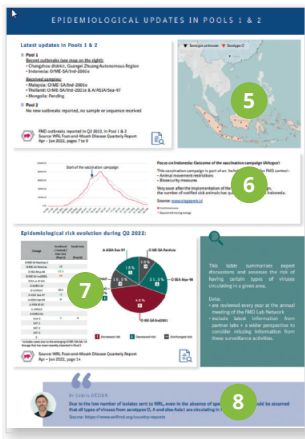
BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

... TRỌNG TÂM CỦA CHÚNG TÔI: Báo cáo tóm tắt hàng quý của Phòng thí nghiệm tham chiếu thế giới về LMLM(WRL)

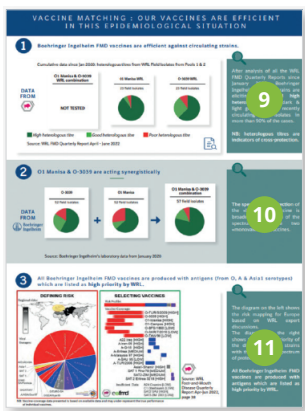
Đây là cách báo cáo được xây dựng:

- 1 Mã QR chuyển hướng đến các sự kiện báo cáo WRL ban đầu
- 2 Bài xã luận của Bác sĩ Pascal Hudelet, Trưởng phòng Dịch vụ Kỹ thuật tại Trung tâm VPH BOEHRINGER INGELHEIM
- 3 Tổng quan toàn cầu liệt kê tất cả các sự kiện dịch tễ học
- 4 Bản đồ thế giới trình bày các đợt bùng phát gần đây và cách báo cáo.

- Trên trang 2, bạn sẽ tìm thấy **tiêu điểm khu vực về các cập nhật dịch tễ học**; đối với phiên bản sẽ có mặt tại Việt Nam, đợt này sẽ tập trung vào nhóm 1 và 2.
- 5 Trên trang này, bạn sẽ tìm thấy bản cập nhật liên quan đến các đợt bùng phát đã được báo cáo trong khu vực với hình ảnh trực quan trên bản đồ.
 - 6 Ví dụ, trong ấn bản trước, bạn có thể tìm thấy tiêu điểm vào đợt bùng phát ở Indonesia.
 - 7 Trong phần cuối cùng, chúng tôi xây dựng một bảng số liệu từ Báo cáo WRL **tóm tắt các cuộc thảo luận của chuyên gia cũng như đánh giá nguy cơ của một số loại vi rút lưu hành trong một khu vực nhất định**.
 - 8 Bác sĩ Cedric Dézier, Giám đốc kỹ thuật khu vực châu Á tại Trung tâm VPH BOEHRINGER INGELHEIM nêu những thông điệp chính nổi bật từ báo cáo.

- Ở trang 3, bạn sẽ tìm thấy dữ liệu phù hợp **liên quan đến vắc xin LMLM của chúng tôi và trình bày về các chủng vắc xin được WRL cho ở mức độ ưu tiên cao**.
- 9 Báo cáo điểm đầu tiên trong biểu đồ tổng hợp dữ liệu được WRL công bố kể từ tháng 1 năm 2020. **Các kết quả về hiệu giá kháng thể dị chủng được trình bày vì chúng là chỉ số tuyệt vời thể hiện sự bảo hộ chéo**.
 - 10 Biểu đồ thứ hai trình bày dữ liệu tương tự nhưng được tạo ra bởi phòng thí nghiệm VPH BOEHRINGER INGELHEIM. Chúng giúp **hiểu được tác động hiệp đồng của vắc-xin** kết hợp các chủng từ cùng một serotype.
 - 11 Trong phần thứ 3, bạn tìm thấy một Biểu đồ báo cáo của WRL đánh giá nguy cơ và liệt kê các chủng vắc-xin theo mức độ ưu tiên với phổ bảo vệ theo lý thuyết.

Kết luận là: tài liệu "Báo cáo hàng quý của phòng thí nghiệm tham chiếu thế giới: TRỌNG TÂM CỦA CHÚNG TÔI", báo cáo này được cập nhật hàng quý và được phân phối bởi người phụ trách ở nước sở tại.

Dr. Franck Haond

Trưởng bộ phận và điều hành Tiếp thị Thương mại, VPH Toàn cầu
Thủ y cộng đồng
Boehringer Ingelheim Thủ y

TIN TỨC

Indonesia đã bùng phát dịch LMLM kể từ tháng 4 năm nay

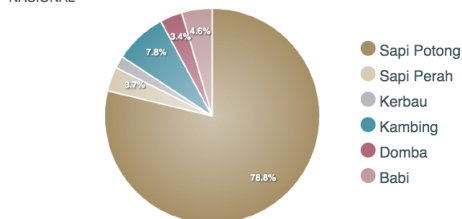
Indonesia đã bùng phát dịch LMLM kể từ tháng 4 năm nay. Vào tháng 4 năm 2022, bệnh Lở mồm long móng (LMLM) tấn công Indonesia sau gần 40 năm vắng bóng căn bệnh này, một sự biến động mạnh chưa từng có.

Đây là một số thông tin chi tiết về tình hình dịch bệnh vài tháng sau, dựa trên trang web chính thức của Indonesia (<http://www.siapgpmk.id/>),

- Hơn 9 triệu động vật mắc cảm đã được tiêm phòng kể từ khi bắt đầu chiến dịch tiêm phòng (giữa tháng 6 năm 2022).
- Cho đến nay, bò thịt là động vật được tiêm phòng nhiều nhất. (xem hình 1).

Sapi Potong	Sapi Perah	Kerbau	Kambing	Domba	Babi
					
INFO JENIS TERNAK : SAPI POTONG TERDAFTAR PMK NASIONAL	INFO JENIS TERNAK : SAPI PERAH TERDAFTAR PMK NASIONAL	INFO JENIS TERNAK : KERBAU TERDAFTAR PMK NASIONAL	INFO JENIS TERNAK : KAMBING TERDAFTAR PMK NASIONAL	INFO JENIS TERNAK : DOMBA TERDAFTAR PMK NASIONAL	INFO JENIS TERNAK : BABI TERDAFTAR PMK NASIONAL
Vaksinasi (ekor) 6.701.055	Vaksinasi (ekor) 310.662	Vaksinasi (ekor) 156.470	Vaksinasi (ekor) 665.569	Vaksinasi (ekor) 285.266	Vaksinasi (ekor) 388.885
Sakit (ekor) 478.811	Sakit (ekor) 73.198	Sakit (ekor) 26.445	Sakit (ekor) 4.542	Sakit (ekor) 2.523	Sakit (ekor) 88
Sembuh (ekor) 434.254	Sembuh (ekor) 61.576	Sembuh (ekor) 24.946	Sembuh (ekor) 3.861	Sembuh (ekor) 2.169	Sembuh (ekor) 80
Belum Sembuh (ekor) 31.891	Belum Sembuh (ekor) 777	Belum Sembuh (ekor) 1.110	Belum Sembuh (ekor) 482	Belum Sembuh (ekor) 203	Belum Sembuh (ekor) 5
Potong Bersyarat (ekor) 6.767	Potong Bersyarat (ekor) 6.708	Potong Bersyarat (ekor) 115	Potong Bersyarat (ekor) 85	Potong Bersyarat (ekor) 30	Potong Bersyarat (ekor) 0
Mati (ekor) 5.923	Mati (ekor) 4.137	Mati (ekor) 289	Mati (ekor) 114	Mati (ekor) 121	Mati (ekor) 3

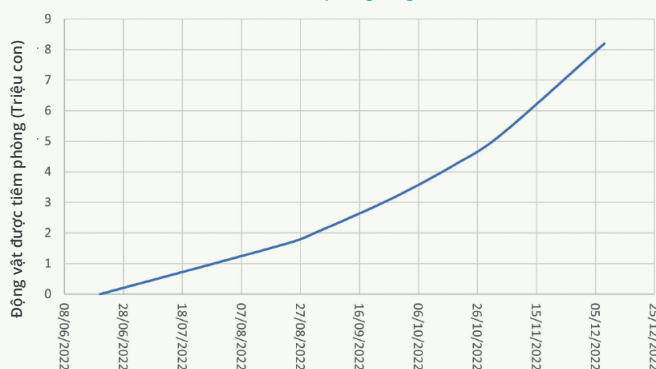
Vaksinasi Berdasarkan Jenis Ternak NASIONAL

Hình 1: Chủ yếu là bò thịt được hưởng lợi từ nguồn vắc xin hiện có.: <http://www.siapgpmk.id/>

- Tần suất tiêm chủng dường như đang tăng lên khá nhiều kể từ khi triển khai chiến dịch vào giữa tháng 6. (xem hình 2)

Tốc độ tiêm phòng tăng nhẹ

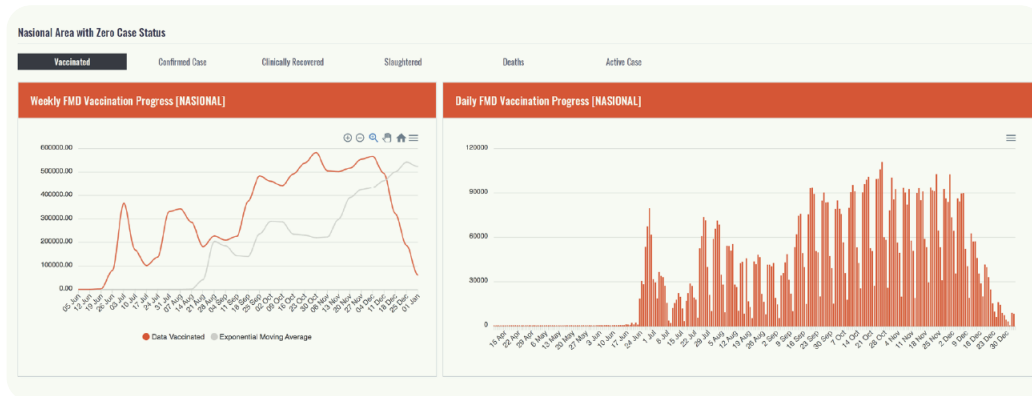

Hình 2: Hơn 35 000 động vật mỗi ngày (giá trị trung bình) đã được tiêm phòng kể từ khi triển khai tiêm phòng vào giữa tháng 6 năm 2022. Nguồn: <http://www.siapgpmk.id/>

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

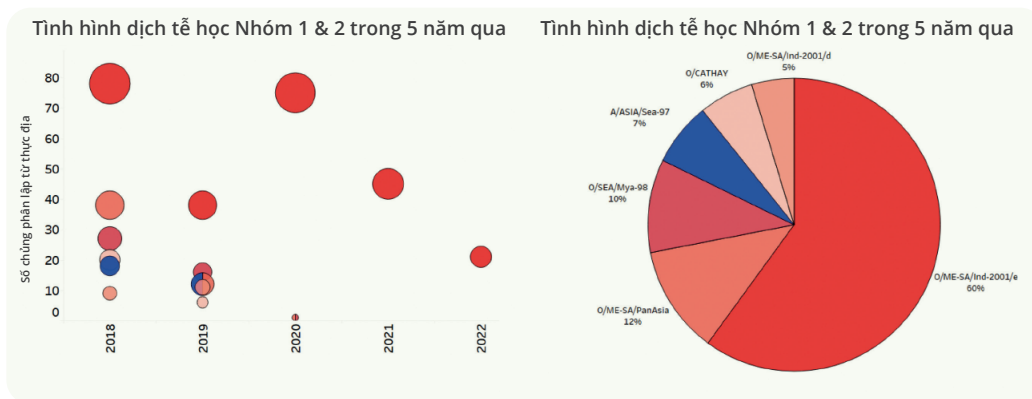
... Indonesia đã bùng phát dịch LMLM kể từ tháng 4 năm nay

- Có vẻ như **số trường hợp được xác nhận nhiễm bệnh đã giảm mạnh kể từ khi triển khai tiêm chủng**. Trong đó, có thể một số chưa được báo cáo vẫn đang diễn tiến. (xem hình 3)

Hình 3: Số trường hợp được xác nhận đang giảm dần. Nguồn: <http://www.silagapmk.id/>

- Về dịch tế học, **vi rút được xác định thuộc loại O/ME-SA /Ind-2001/e**, loại lưu hành phổ biến nhất hiện nay trong khu vực (xem Hình 4).

Hình 4: Trong ba năm qua, O/ME-SA/Ind-2001/e gần như là loại vi rút duy nhất lưu hành được thông báo trong khu vực. Nguồn: www.wrlfmd.org/country-reports

Nguồn gốc của sự xâm nhập của virus vẫn chưa được biết rõ ràng.

Kinh nghiệm của Indonesia là một lời nhắc nhở đáng buồn rằng không có tình trạng sạch bệnh nào được coi là kéo dài mãi.

Hợp tác quốc tế trong khu vực đang diễn ra tích cực và hiệu quả nhằm giảm thiểu nguy cơ lây lan của bệnh LMLM cũng như các bệnh xuyên biên giới và bệnh mới nổi (hoặc tái xuất hiện) khác.

Nhóm VPH của BOEHRINGER INGELHEIM sẵn sàng trợ giúp các phương pháp tiếp cận quan trọng này .

Tác giả:
Dr. Cédric Dézier
Giám đốc dịch vụ & hỗ trợ kỹ thuật châu Á
Thú y công cộng
Boehringer Ingelheim Thú y

GỐC KHOA HỌC

Các tác nhân và bệnh truyền lây từ động vật sang người được phát hiện ở Việt Nam, 2020-2021

1. Giới thiệu

Ngày nay thế giới đang phải đối mặt với sự xuất hiện ngày càng nhiều các dịch bệnh mới nổi hoặc tái nổi mà trong đó nhiều bệnh có thể có nguồn gốc từ động vật đã và đang gây thành đại dịch cho con người như Hội chứng suy giảm miễn dịch (AIDS/HIV), Hội chứng hô hấp cấp do vi rút Corona (SARS-Cov), Ebola, Hội chứng hô hấp Trung Đông (MERS-Cov) hay đại dịch COVID-19. Nguyên nhân chủ yếu của việc xuất hiện các đại dịch là do có sự tương tác gần giữa con người, động vật và môi trường, gia tăng tiêu thụ động vật hoang dã và các sản phẩm từ động vật hoang dã, sự thay đổi phương thức canh tác, biến đổi khí hậu, và sự phát triển của du lịch toàn cầu đã tạo điều kiện thuận lợi cho tác nhân gây bệnh nguy hiểm có thể hình thành và phát tán. Việt Nam là quốc gia có nguy cơ cao do dân số đông, tổng đàn gia súc lớn, động vật hoang dã rất đa dạng, tốc độ đô thị hóa tăng nhanh, vận chuyển, buôn bán động vật và sản phẩm động vật trong nước cũng như qua biên giới còn phức tạp, chăn nuôi quy mô nhỏ phổ biến, thực hành an ninh sinh học kém, và hệ thống canh tác hỗn hợp.

2. Phương pháp nghiên cứu

Để tìm hiểu tác nhân và tình hình bệnh truyền lây từ động vật sang người tại Việt Nam, nhóm nghiên cứu liên ngành Y tế - Thú y đã tiến hành khảo sát từ tháng 7/2020 đến tháng 2/2021,

trong đó dữ liệu định lượng được thu thập từ phỏng vấn trực tuyến, phỏng vấn sâu, thảo luận nhóm và tổng hợp tài liệu về các tác nhân / bệnh lây truyền từ động vật ở Việt Nam. Đối tượng tham gia nghiên cứu đến từ các cơ quan y tế, thú y như bệnh viện, viện nghiên cứu, phòng xét nghiệm, các vườn thú, safari, trung tâm cứu hộ động vật hoang dã,... nơi có khả năng chẩn đoán lâm sàng hoặc xét nghiệm các loại tác nhân gây bệnh trên cả động vật và người. Ngoài ra nhóm còn tham khảo các bài báo nghiên cứu về tác nhân gây bệnh truyền lây giữa người và động vật từ năm 2010-2020 trên các tạp chí chuyên ngành trong nước và PubMed.

3. Kết quả nghiên cứu.

Có tổng cộng **209 cơ quan trả lời bảng câu hỏi, trong đó 61 cơ quan thuộc ngành thú y** và 148 cơ quan ngành y tế. (Bảng 1 và bảng 2).

Tỷ lệ phản hồi theo cơ quan, tổ chức là 57,9% (209/361). Có 332 người tham gia trả lời, trong đó số lượng người trả lời dựa trên lâm sàng cao hơn người làm việc ở phòng thí nghiệm. Tỷ lệ hồi đáp trên ngành y tế là 138/237 - 58,2% và thú y là 66/95 = 69,4%. Sự phân bố theo vùng của 209 cơ quan tham gia trả lời được biểu thị ở Bảng 2.

Ngành	Loại hình tổ chức	Cơ quan/tổ chức			Tham gia trả lời		
		Danh sách rút gọn	Đã gửi	Đã phản hồi, kiểm tra và xác minh	Tổng số đã phản hồi	Lâm sàng (BM01)	Phòng thí nghiệm & Nghiên cứu (BM02 / BM03)
Thú y	Công ty	11	11	3	3	2	1
	Giáo dục / nghiên cứu	7	7	3	5	3	2
	Đơn vị dịch tễ	2	2	2	6	3	3
	Phòng khám bệnh	3	3	2	3	1	2
	CCTYY ^a	7	7	7	13	6	7
	CCTYT ^b	63	63	37	58	46	12
	Vườn thú / động vật hoang dã	14	14	7	7	5	2
	Tổng cộng thú y	107	107	61	95	66	29
Y tế	Bệnh viện đa khoa TW	10	10	5	5	4	1
	Giáo dục / Nghiên cứu	2	1	1	3		3
	Viện Y học dự phòng	13	12	7	16	6	10
	CDCT ^c	83	65	39	59	33	26
	BVDKT ^d	83	77	23	35	17	18
	Bệnh viện đa khoa	23	22	21	40	21	19
	Bệnh viện chuyên khoa	76	67	52	79	57	22
	Tổng cộng ngành y tế	290	254	148	237	138	99
	Tổng cộng	397	361	209	332	204	128

^a CCTYY: Chi cục Thú y Vùng

^b CCTYT: Chi cục Thú y tỉnh

^c CDCT: Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh

^d BVDKT: Bệnh viện đa khoa tỉnh

Bảng 1: Khảo sát trực tuyến theo lĩnh vực, tổ chức và phản hồi, liên quan đến sức khỏe động vật hoặc con người và lâm sàng hoặc người trả lời từ phòng thí nghiệm / đơn vị nghiên cứu, tháng 7 đến tháng 11 năm 2020, Việt Nam.

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

... Các tác nhân và bệnh truyền lây truyền từ động vật sang người được phát hiện ở Việt Nam, 2020–2021

Vùng dịch tễ	CCTYV	Tổng số tỉnh	Số lượng phản hồi				
			Theo tỉnh	Theo cơ quan/tổ chức	Theo cá nhân	Thú y	Y tế
Vùng 1 ^a (Miền Bắc)	CCTYV 1	12	12	49	73	23	50
	CCTYV 2	13	13	35	59	18	41
	CCTYV 3	3	3	12	14	4	10
Vùng 2 ^b (Duyên hải Nam Trung Bộ)	CCTYV 4	3	3	7	10	4	6
	CCTYV 6	6	6	23	34	7	27
Vùng 3 ^c (Tây Nguyên)	CCTYV 5	4	3	16	33	8	5
Vùng 4 ^d (Miền Nam)	CCTYV 6	9	9	38	62	15	47
	CCTYV 7	10	9	22	35	11	24
Tổng cộng		63	61	209	332	95	237

^a Vùng 1: Viện Vệ sinh Dịch tễ Trung ương (NIHE).
^b Vùng 2: Viện Pasteur Nha Trang (PI – Nha Trang).
^c Vùng 3: Viện Vệ sinh Dịch tễ Tây Nguyên (TIHE).
^d Vùng 4: Viện Pasteur TP.HCM (PI – HCMC).
^e CCTYV: Chi cục Thú y Vùng

Bảng 2: Các phản hồi theo vùng dịch tễ, Chi cục Thú y Vùng và các tỉnh, tháng 7 đến tháng 11 năm 2020.

Tác nhân do vi khuẩn:

Có **6 loại vi khuẩn** được phát hiện ở cả người và động vật là *Campylobacter*, *Clostridium*, *E. coli*, *Staphylococcus aureus* kháng Methicillin (MRSA), *Salmonella* và tiêu chảy do *V. parahemolyticus*. Tuy nhiên, bệnh Đốt dầu lợn và Tụ huyết trùng chỉ gặp ở động vật. Ngược lại, bệnh Withmore (melioidosis) và bệnh tả do *V. cholera* chỉ được phát hiện ở người. Có rất ít báo cáo về bệnh Sảy thai truyền nhiễm (brucellosis), Lao gia cầm do *M. avium*, bệnh do *Listeria* và sốt do chuột cắn. Ngoài ra, các báo cáo về các trường hợp mắc bệnh viêm ruột do *Acrobacter*, bệnh Lyme, bệnh Sốt vệt (Chlamydiosis), bệnh Ty thừ (glanders), Lao bò do *M. bovis* và bệnh Dịch hạch không được xác nhận qua xét nghiệm trong phòng thí nghiệm. Có 3 trường hợp người mắc bệnh Sốt Q đã được xác chẩn trong phòng thí nghiệm.

Bốn loại nấm và rickettsia đã được ghi nhận ở cả người và động vật, là bệnh Nấm phổi (aspergillosis), bệnh Hắc lao, bệnh Sốt phát ban (typhus) và bệnh nhiễm trùng do *Ehrlichia* (ehrlichiosis). Năm bệnh nấm chỉ được báo cáo trên người bao gồm bệnh nấm *cryptococcus*, *histoplasmosis*, *Malassezia*, *Penicilliosis* và *Sporotrichosis*.

Mười hai bệnh lây truyền từ động vật sang người gây ra do nguyên sinh động vật và giun sán đã được tìm thấy ở cả người (giai đoạn ấu trùng di cư) và ở động vật (giai đoạn giun trưởng thành), đó là bệnh lỵ (balantidiasis), bệnh đơn bào cryptosporidiosis, bệnh nhiễm giardia, bệnh đơn bào toxoplasmosis, bệnh sán lá gan lớn, bệnh sán lá gan nhỏ (clonorchiasis), bệnh sán lá gan (dicrocoeliasis), bệnh sán lá phổi paragonimiasis, bệnh ấu sán lợn, bệnh sán

dây châu Á, bệnh giun lươn (trichostrongyliasis) và bệnh giun tóc (trichuriasis). Trong khi đó, sáu bệnh chỉ có báo cáo trên động vật bao gồm bệnh sán cá (diphylllobothriasis), bệnh sán dây raillietiniasis, bệnh sán dây bò, bệnh giun đũa, bệnh giun móc và bệnh giun kết hạt. Cả hai bệnh bệnh giun rỗng (dracunculiasis) và giun chỉ (Dirofilaria) đều được phát hiện ở người.

Bốn loại vi rút đã được báo cáo ở cả người và động vật bao gồm HPAI, bệnh dại, viêm não Nhật Bản B và viêm gan E. Tuy nhiên, các bệnh do vi rút phân typ H1N1 và vi rút zika chỉ được báo cáo ở người. Ngoài ra, những người trả lời khảo sát trực tuyến đã báo cáo các trường hợp nhiễm herpes B và SARS ở người. Ngược lại, không có báo cáo nào về bệnh Newcastle hoặc bệnh lở mồm long móng ở người, thậm chí chúng là những bệnh có thể truyền sang người. Một số báo cáo về vi rút chikungunya, Nipah ở dơi, vi rút hantavirus và coronavirus cũng được ghi nhận trong cuộc khảo sát trực tuyến này.

Đánh giá xuất bản:

Rà soát các công trình xuất bản. Tổng cộng, chúng tôi đã xem xét 107 tác nhân về bệnh lây truyền từ động vật sang người ở Việt Nam trong giai đoạn 2010–2020 (Bảng 3). **Trong số 112 tác nhân/ bệnh lây truyền từ động vật ban đầu từ tổng quan tài liệu, chúng tôi xác định 75 tác nhân được ghi nhận từ cuộc khảo sát trực tuyến, bao gồm 22 vi khuẩn, 2 rickettsia, 4 nấm, 38 ký sinh trùng và 9 vi rút từ động vật.** Hơn nữa, nghiên cứu của chúng tôi đã minh họa rằng 26 trường hợp bệnh lây truyền từ động vật sang người có từ 1 đến 3 ấn phẩm, 19 trường hợp có 4 đến 10 ấn phẩm và 11 trường hợp được tìm thấy với hơn 10 ấn phẩm.

Ấn phẩm	Báo cáo về các tác nhân / bệnh lây truyền từ động vật sang người				
	0 ^a	+ ^b	++ ^c	+++ ^d	Tổng
0 ^a	35	7	8	2	
+ ^b	10	6	6	1	
++ ^c	5	12	1	5	
+++ ^d	1	1	4	3	
Tổng cộng	51	26	19	11	107

^a 0: Không có báo cáo.
^b 1–3 trường hợp.
^c 4–10 trường hợp.
^d >10 trường hợp

Bảng 3: Nghiên cứu được công bố từ năm 2010 đến tháng 2 năm 2020 liên quan đến bệnh truyền nhiễm từ động vật được báo cáo trong cuộc khảo sát trực tuyến, tháng 12 năm 2020 – tháng 2 năm 2021, Việt Nam

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

... Các tác nhân và bệnh truyền lây truyền từ động vật sang người được phát hiện ở Việt Nam, 2020–2021

4. Thảo luận và kết luận

Trong nghiên cứu này, **trong số 75 bệnh truyền nhiễm từ động vật được báo cáo, chúng tôi đã xác định được thêm 24 bệnh lây truyền từ động vật sang người thường được phát hiện ở Việt Nam trong thập kỷ qua ngoài 5 bệnh truyền nhiễm được đề cập theo Thông tư liên tịch số 16/2013/TTLT-BYT-BNN&PTNT** (Cúm gia cầm, Đại, Xoắn khuẩn vàng da, Nhiệt thán và Liên cầu lợn). Cuộc khảo sát trực tuyến đã xác định được sự khác biệt giữa phần hồi của nhóm dựa trên chẩn đoán lâm sàng và phòng thí nghiệm.

Kết hợp cả kết quả xét nghiệm và khám lâm sàng giúp tối đa hóa xác suất xác định sự hiện diện của các tác nhân/ bệnh lây truyền từ động vật sang người.

Lời cảm ơn

Chúng tôi đánh giá cao những cam kết và hỗ trợ mạnh mẽ từ Cục Thú y, Cục Y tế Dự phòng, Viện Vệ Sinh Dịch tễ Trung ương và Đơn vị Nghiên cứu Lâm sàng Đại học Oxford trong việc hỗ trợ xây dựng bảng câu hỏi cũng như thu thập và phân tích dữ liệu.

Phạm Thành Long^a Cục Thú y và Nhữ Văn Thụ^b, Nguyễn Vĩnh Trung^{c,g}, Trần Vương Khang^c, Nguyễn Công Khanh^d, Nguyễn Thị Hương^e, Ngô Thị Hoa^{c,f,h}, Pawin Padungtod^b

^a Cục Thú y, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn; ^b Tổ chức Nông lương Liên hợp quốc (FAO), Văn phòng tại Việt Nam; ^c Đơn vị Nghiên cứu Lâm sàng Đại học Oxford, Thành phố Hồ Chí Minh; ^d Viện Vệ sinh Dịch tễ Trung ương, Bộ Y tế; ^e Cục Y tế dự phòng, Bộ Y tế; ^f Đại học Y khoa Phạm Ngọc Thạch, Thành phố Hồ Chí Minh; ^g Khoa Thú y, Trường Nông nghiệp, Đại học Cần Thơ; ^h Khoa Y học Lâm sàng Nuffield, Đại học Oxford, Oxford, Vương quốc Anh

GỐC KHOA HỌC

SỰ LƯU HÀNH VI RÚT LỖ MỒM LONG MÓNG Ở CÁC QUỐC GIA ĐÔNG NAM Á VÀ CÁC NƯỚC LÁNG GIỀNG NĂM 2022

1. Tình hình bệnh LMLM ở các quốc gia trong khu vực

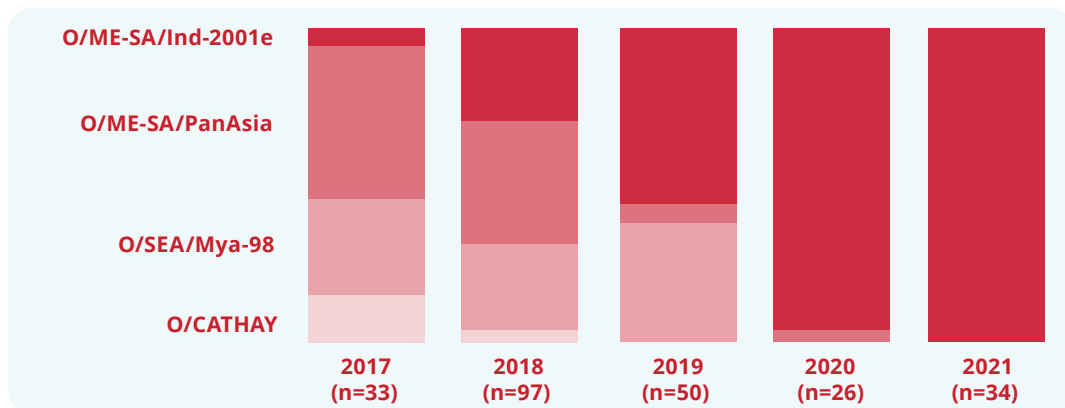
Trong năm 2022, sự xuất hiện liên tục và sự lan rộng vi-rút lở mồm long móng (LMLM) đang làm ảnh hưởng đến nhiều quốc gia trong khu vực đã được ghi nhận (1).

Riêng Indonesia từ năm 1996 đã được OIE công nhận không có bệnh LMLM. Tuy nhiên, tháng 6/2022 dịch bệnh LMLM đã bùng phát với 20.723 Bò bị nhiễm vi rút type O chủng O/ME-SA/Ind2001e.

Điều đáng quan ngại là sự trỗi dậy của vi rút LMLM type O chủng O/ME-SA/Ind2001e, mối đe dọa lớn đã ảnh hưởng đến nhiều quốc gia kể từ năm 2017, khi chủng này được báo cáo đã xâm nhập vào các nước Đông Nam Á. Có rất nhiều nguyên nhân được phân tích, mà đóng vai trò chính có thể dẫn đến sự lưu hành phổ biến gây nhiều ổ dịch bệnh LMLM(2) là:

- ▶ Sự gia tăng hoặc thay đổi các tuyến đường vận chuyển mua bán gia súc, cũng như sự di chuyển của con người.
- ▶ Tính miễn cảm nhiều loài động vật như Trâu-Bò, lợn, dê cừu thuận lợi cho sự thích nghi của vi rút.

Năm	Quốc gia Đông Nam Á và Đông Á	Lưu hành vi rút LMLM
2022	Campuchia, Indonesia, Malaysia, Thái Lan, Việt Nam, Trung Quốc và Mông Cổ	Đa số là do vi rút type O gây ra. Thái Lan (có cả type O và A)

Hình 1: Sự phát triển của các chủng được báo cáo từ năm 2017 đến 2021 ở Đông Nam Á

... Các tác nhân và bệnh truyền lây truyền từ động vật sang người được phát hiện ở Việt Nam, 2020-2021

2. Tình hình bệnh LMLM trong nước

Trong 9 tháng đầu năm 2022, **Việt Nam ghi nhận 5 ổ dịch LMLM trên Bò** với 131 con bị nhiễm do type O, chủng **O/ME-SA/Ind2001e**, xảy ra ở trại chăn nuôi gia đình, chưa tiêm phòng vắc-xin.

Các vắc-xin đang sử dụng hiện nay tương đồng với virus gây bệnh, typ O, chủng ME-SA/Ind2001e.

3. Lộ trình khống chế dịch bệnh LMLM ở Việt Nam

Cần nhiều thời gian để một quốc gia từng có bệnh LMLM được công nhận sạch bệnh.

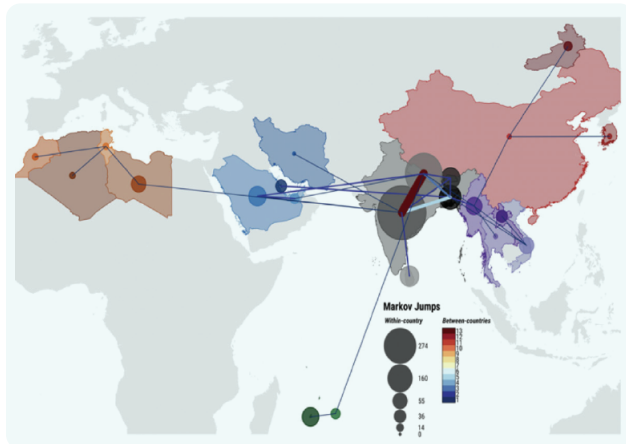
Có 5 giai đoạn cần được công nhận bởi OIE/WOAH (3) Việt Nam hiện đang ở Giai đoạn 3 và Cục Thú y đã đệ trình chương trình kiểm soát LMLM quốc gia lên OIE/WOAH để được công nhận đang tiến hành chuyển sang giai đoạn 4 với các hành động cụ thể theo QĐ số 1632/QĐ-TTg năm 2020 của Thủ tướng chính phủ.

4.Tóm tắt

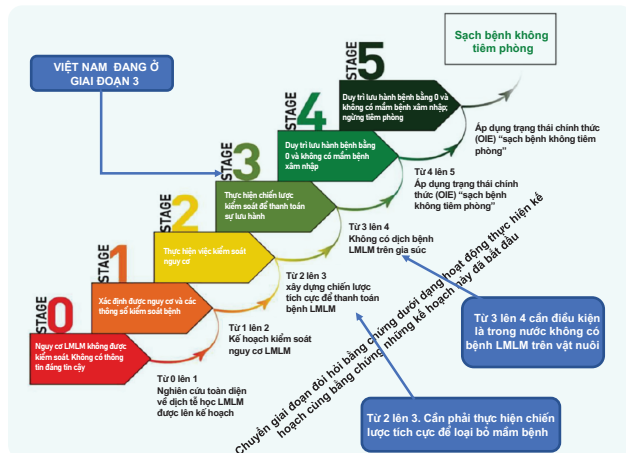
Bệnh lở mồm long móng là một bệnh rất phức tạp với nhiều serotype, trong mỗi serotype lại có rất nhiều chủng có độc lực khác nhau. Ngoài ra, **vi rút rất dễ lây lan trên diện rộng**, bay xa theo gió. Năm 2022 số ổ dịch LMLM tại Việt Nam xuất hiện ít hơn các nước trong khu vực, nhưng vẫn còn rất nhiều yếu tố có thể tạo nguy cơ bùng dịch bệnh bất cứ lúc nào (như trường hợp Indonesia). Do đó:

- 1 Việc phát hiện sớm, lấy mẫu xét nghiệm khi có nghi ngờ bệnh là điều rất quan trọng.
- 2 Tiêm vắc xin, giám sát sau tiêm phòng để đánh giá mức độ bảo hộ là điều cần thiết.
- 3 Và đặc biệt kiểm soát chặt chẽ công tác kiểm dịch vận chuyển mua bán động vật nhất là tại các địa phương có đường biên giới chung với các nước láng giềng để ngăn chặn sự xâm nhập mầm bệnh từ bên ngoài vào Việt Nam.

Thời gian qua **sự chỉ đạo kịp thời, cụ thể các hoạt động phòng chống dịch bệnh động vật của Cục Thú y đã mang lại nhiều kết quả đáng khích lệ**. Đặc biệt sự kết hợp, xâu chuỗi đồng bộ giữa các đơn vị liên quan, việc phối hợp chặt chẽ giữa các nhóm thực địa, phòng thí nghiệm, cơ quan quản lý nhà nước và các đối tác quốc tế đã từng bước khống chế được những bệnh truyền nhiễm nguy hiểm.

Hình 2:

Hình 3: Các giai đoạn trong lộ trình kiểm soát tiến bộ
(nguồn: https://www.fao.org/fileadmin/user_upload/eufmd/docs/PCP/PCP_en.pdf)

Tài liệu tham khảo

1. Báo cáo của Phòng thí nghiệm tham chiếu Pirbright (WRL) trong hội nghị SEACFMD ở Bali-Indonesia tháng 10/2022.
2. Bachenek-Bankowska et al., 2018. Reconstructing the evolutionary history of pandemic foot-and-mouth disease viruses: the impact of recombination within the emerging O/ME-SA/Ind-2001 lineage.
3. EACFMD roadmap 2021–2025. South-East Asia, China and Mongolia Foot and Mouth Disease Campaign.

BSTY, thạc sĩ NGUYỄN THANH PHƯƠNG

Giám đốc Trung tâm chẩn đoán
Chi cục thú y vùng VI

GỐC KHOA HỌC

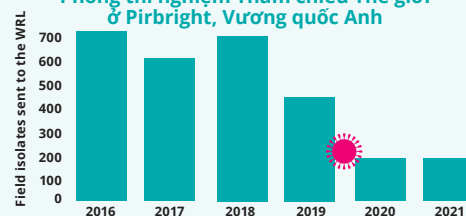

Dịch tễ học và tương đồng vắc xin: Vắc xin LMLM Boehringer Ingelheim thích hợp để tạo miễn dịch cao chống lại bệnh LMLM ở Đông Nam Á.

Vai trò của chúng tôi tại Trung tâm Thú y cộng đồng (VPH) của Boehringer Ingelheim là **giúp bạn bảo vệ vật nuôi của mình.**

Ngay cả khi tình huống Covid-19 đã dẫn đến sự sụt giảm đáng kể số lượng các chủng vi rút phân lập tại hiện trường được vận chuyển đến Phòng thí nghiệm Tham chiếu Thế giới (WRL) ở Pirbright, Vương quốc Anh (Hình 1), dữ liệu dịch tễ học và tương đồng vắc-xin đang chứng minh rằng **AFTOPOR phù hợp để bảo vệ vật nuôi Việt Nam**, nếu được sử dụng đúng cách cho vật nuôi.

Tình hình covid 19 đã tác động tiêu cực đến số lượng các chủng phân lập thực địa được gửi đến Phòng thí nghiệm Tham chiếu Thế giới ở Pirbright, Vương quốc Anh

Hình 1: Do đại dịch Covid-19, ít mẫu phân lập đã được chuyển đến WRL trong ba năm qua.
Nguồn: www.wrlfmd.org

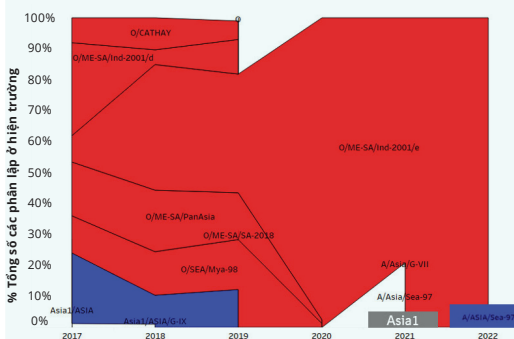
Giúp bạn **bảo vệ đàn gia súc của mình** đồng nghĩa với việc giúp bạn kiểm soát bệnh LMLM (Hình 2)

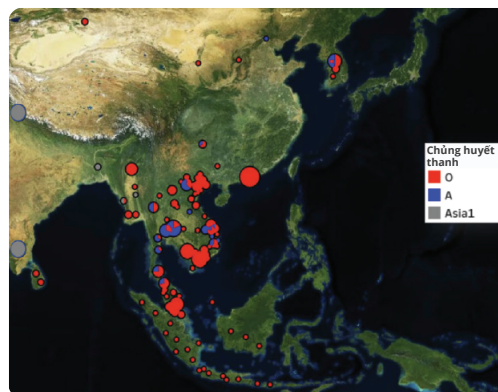
Hình 2. Miễn dịch là một trong bốn trụ cột cần thiết để kiểm soát bệnh LMLM. Miễn dịch đến từ một loại vắc-xin thích hợp (Công thức, hiệu lực...) được sử dụng một cách chính xác (Thực hành tiêm chủng tốt). Nguồn: <http://www.fao.org/3/a-i5975e.pdf>

Để kiểm soát bệnh LMLM, dịch tễ học (Hình 3 & 4) và dữ liệu tương đồng vắc-xin (Hình 5) là rất quan trọng để đảm bảo rằng thành phần vắc-xin chính xác.

Tình hình dịch tễ học ở nhóm 1 và 2 trong 6 năm qua

Hình 3: Chủng O/ME-SA/Ind2001/e đã trở nên ưu thế và chiếm gần như 100% các chủng thuộc typó O đang lưu hành. Nhưng các type A và Asia1 đã được báo cáo gần đây.
Nguồn: www.wrlfmd.org/country-reports & <https://rr-asia.woah.org/en/events/26th-meeting-of-the-oie-sub-c>

Hình 4: Loại O/ME-SA/Ind-2001/e rất có khả năng nằm trong công thức O1-Manisa & O-3039
Nguồn: <https://www.wrlfmd.org/ref-lab-reports>

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

...Dịch tễ học và tương đồng vắc xin: Vắc xin LMLM Boehringer Ingelheim thích hợp để tạo miễn dịch cao chống lại bệnh LMLM ở Đông Nam Á.

Dựa trên tình hình dịch tễ học này, dữ liệu tương đồng vắc-xin (từ BOEHRINGER INGELHEIM và WRL) **chứng minh tính chính xác của AFTOPOR và AFTOVAXPUR trong việc tạo miễn dịch ở động vật được tiêm phòng.**

Kể từ tháng 1 năm 2020, Phòng thí nghiệm Tham chiếu Thế giới về LMLM (WRL, Pirbright, Vương quốc Anh) đã ban hành các hiệu giá dị chủng, như là **"một chỉ số bảo vệ chéo"**¹. Ngoài cách tiếp cận mới này, WRL cũng đang thúc đẩy một phương pháp mới để lựa chọn các chủng vắc xin thích hợp.

Trong cuộc họp SEACFMD gần đây nhất, tháng 3 năm 2022, Tiến sĩ Don King đã đề xuất **"Tăng cường tập trung vào việc đo lường các đáp ứng dị chủng"**².

(1) https://www.wrlfmd.org/sites/world/files/quick_media/WOAH-FAO%20FMD%20Ref%20Lab%20Report%20Apr-Jun%202022.pdf

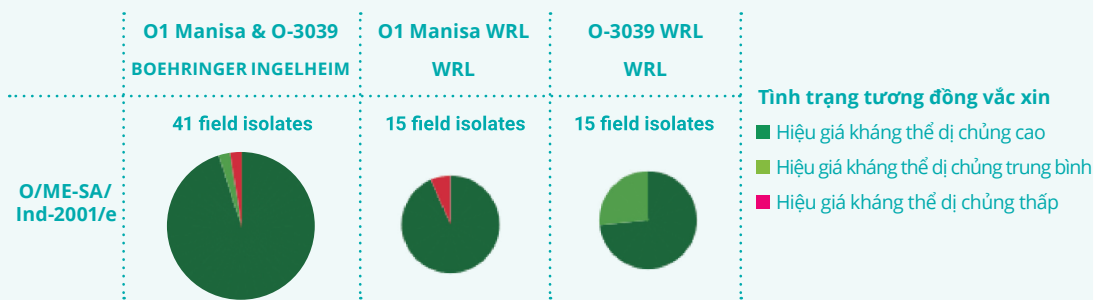
(2) https://rr-asia.woah.org/wp-content/uploads/2022/03/01_doadl_king_pirbright_global_fmd.pdf

Do đó, chúng tôi, với tư cách là Nhóm Kỹ thuật VPH, cũng đang **xây dựng các đề xuất của mình dựa trên các hiệu giá dị chủng, cả từ WRL và từ các phòng thí nghiệm của riêng chúng tôi.**

Đối với việc bảo vệ chống lại vi rút type O, cho đến nay nổi bật nhất là chúng tôi sử dụng **thành phần vắc xin tiếp cận hai-O ***, với hai chủng vắc xin chiếm ưu thế miễn dịch**, hoạt động hiệp đồng ***.

100% các chủng thực địa của nhóm 1 và 2 được bao phủ bởi sự kết hợp O1 Manisa và O-3039

(Dựa trên hiệu giá kháng thể dị chủng từ BOEHRINGER INGELHEIM và PTN tham chiếu TG)

Hình 5 : Type O/ME-SA/Ind2001/e rất có thể được bao phủ bởi thành phần O1 Manisa & O-3039.

Nguồn: Phòng thí nghiệm của BOEHRINGER INGELHEIM và <https://www.wrlfmd.org/ref-lab-reports>

* Phương pháp tiếp cận BOEHRINGER INGELHEIM Hai-O:

Vì một sự bảo vệ rộng rãi và bền vững!

Để mở rộng phạm vi bao phủ kháng nguyên vắc-xin của chúng tôi, việc đưa một số chủng vắc-xin O vào cùng một loại vắc-xin là một biện pháp bảo đảm chống lại các đợt biến mới xuất hiện hoặc sự du nhập của các dòng xa khác.

** Chủng vắc-xin chiếm ưu thế miễn dịch:

Một chủng sinh miễn dịch hơn với phản ứng chéo rộng hơn! Kinh nghiệm thực địa mà Boehringer Ingelheim có được với hai chủng này (O1 Manisa & O-3039) giúp xác định cả trạng thái của các chủng chiếm ưu thế miễn dịch, tức là có khả năng sinh miễn dịch cao, với một phổ bảo vệ rộng, bảo hộ chống lại nhiều hơn các chủng cùng vùng địa lý (topotype). Các chủng chiếm ưu thế miễn dịch này thể hiện sự bảo hộ chéo bền vững theo thời gian và vùng địa lý. Các chủng chiếm ưu thế miễn dịch là rất cần thiết trong môi trường dịch tễ học bệnh LMLM đang thay đổi nhanh chóng.

*** Hiệu quả hiệp đồng:

Phổ bảo vệ của vắc xin hai giá rộng hơn tổng phổ của hai vắc xin đơn giá.

Nói cách khác, việc sử dụng O1 Manisa và O-3039 cùng nhau tạo ra kết quả tốt hơn trong các nghiên cứu trong phòng thí nghiệm so với việc sử dụng đơn lẻ

Từ những dữ liệu hiện có, thông tin chúng tôi có thể chuyển tải về Việt Nam như sau:

▶ O/ME-SA/Ind2001/e đại diện cho gần như 100% vi rút được báo cáo.

▶ A và Asia1 không ở quá xa

▶ Thành phần AFTOPOR và AFTOVAXPUR hiện tại thích hợp để bảo vệ vật nuôi của bạn chống lại các loại vi rút đang lưu hành ở Việt Nam.

▶ Để đi từ vắc xin/tiêm phòng sang miễn dịch, cần phải tôn trọng **Thực hành Tiêm phòng Tốt**. Trung tâm VPH của BOEHRINGER INGELHEIM cũng có thể giúp bạn điều này!

▶ Chúng tôi ở đây để giúp bạn, vui lòng hỏi thêm thông tin nếu cần.

Dr. Cédric Dézier

Giám đốc dịch vụ & hỗ trợ kỹ thuật châu Á
Trung Tâm Thú Y cộng đồng
BOEHRINGER INGELHEIM

Tiêm vắc xin thành công ở trang trại trong thời gian đầy biến động

Ngành chăn nuôi lợn ở Việt Nam đã cho thấy khả năng phục hồi đáng kể sau ảnh hưởng của dịch tả lợn Châu Phi mức độ chuyên nghiệp cao này cũng sẽ được yêu cầu quản lý các tác nhân gây phiền nhiễu mới nhất là cuộc chiến ở Ukraine. Mặc dù cuộc chiến có vẻ xa, nhưng tác động đã xuất hiện với việc giá thức ăn chăn nuôi trên toàn cầu đang tăng cao.

Phản ứng điển hình của các hộ chăn nuôi nhỏ khi giá thức ăn chăn nuôi tăng mà giá lợn không được tăng tương ứng là sẽ cắt giảm chi phí ở khâu nào đó. Điều này áp dụng cho cả vắc xin mặc dù chúng thường chỉ chiếm 1% chi phí đầu vào nghĩa là không gây ảnh hưởng đáng kể đến sự tăng chi tiêu, trong khi thức ăn chăn nuôi lại chiếm đến 60% đến 70% phí đầu vào. **Việc thay đổi vắc xin kém hiệu quả hơn để tiết kiệm một khoản tiền nhỏ là một sai lầm về kinh tế nếu năng suất của lợn bị ảnh hưởng** (ví dụ: tăng trung bình hàng ngày thấp hơn, chuyển đổi thức ăn kém hơn so với thay đổi lớn hơn tại lò mổ).

Ba sai lầm phổ biến nhất dẫn đến thua lỗ nhiều hơn là tiết kiệm bao gồm: ngừng tiêm vắc xin cho các bệnh không phải bệnh phổ biến như Lawsonia, chia nhỏ liều vắc xin trong đàn gia súc và chuyển sang các loại vắc xin rẻ tiền hơn. Mặc dù phản ứng với áp lực này là điều dễ hiểu, nhưng nó lại phản tác dụng và dẫn đến tình trạng kém hiệu quả vào thời điểm mà chi phí mỗi con lợn đang cao hơn khi đưa ra thị trường.

Để hỗ trợ các nhà sản xuất tối ưu hóa hiệu suất của vắc xin, bài viết này trình bày cơ chế hoạt động của việc tiêm phòng, cũng như cách tránh những nguyên nhân có thể làm giảm hiệu quả tối ưu. Bài viết này cũng sẽ thảo luận về các loại vắc xin hiện đang có cho các hộ chăn nuôi lợn và xu hướng tiêm phòng đang phổ biến.

Chúng ta tiêm vắc xin để lợn tiếp xúc với vi rút / vi khuẩn thực sự nhưng ở dạng đã suy yếu. Điều này cho phép cơ thể tạo ra khả năng miễn dịch để chống lại sự tiếp xúc với vi rút và vi khuẩn trong tương lai. **Bằng cách ngăn ngừa dịch bệnh, các trang trại có thể duy trì sức khỏe của lợn, tối ưu hóa năng suất và giảm việc sử dụng kháng sinh.**

Có nhiều yếu tố khác nhau cần xem xét khi tiêm phòng như đàn lợn sinh ra từ lợn nái đã được tiêm phòng như tuổi của lợn khi tiêm phòng, dịch bệnh địa phương hoặc dịch bệnh đang xuất hiện trong khu vực, khu vực đó có bị tập trung chăn nuôi dày đặc không (nhiều trang trại trong một bán kính nhất định). Hiện nay có thể tiêm vắc xin bằng nhiều cách, nhưng tiêm bắp, tiêm dưới da, uống là những đường cấp thuốc phổ biến hơn cả.

Khi dịch bệnh bùng phát trong trang trại, thất bại trong tiêm phòng là một trong những lý do được các nhà chăn nuôi viện dẫn. Thật ra đó chỉ là một trong những nguyên nhân có thể xảy ra khi dịch bệnh bùng phát. Trên thực tế, các loại vắc xin hiện đại đã được chứng minh là có hiệu quả cao mặc dù tất nhiên là không có hai loại vắc xin nào hoạt động theo các tiêu chuẩn giống hệt nhau. Điều quan trọng cần lưu ý là hầu hết các loại vắc xin được thiết kế để ngăn ngừa sự tiến triển của bệnh và các triệu chứng của nó nhưng không ngăn ngừa sự lây nhiễm. Nếu nghi ngờ thất bại trong tiêm phòng, cần phải đánh giá cẩn thận nhiều yếu tố. Việc áp dụng vắc xin đúng cách cần được kiểm tra. Với sự thất bại trong tiêm phòng, chúng ta phải xem xét các khía cạnh khác nhau như tình trạng bảo quản của vắc xin, ngày hết hạn, thời gian sau khi pha vắc xin và mọi hư hỏng có thể xảy ra đối với vắc xin cũng như bằng chứng chống hàng giả còn nguyên vẹn trên lọ vắc xin.

Cũng cần xem xét tình trạng sức khỏe của lợn trong khi tiêm phòng. Lợn ốm không thể đáp ứng tốt với việc tiêm phòng. Quản lý kim tiêm (trong trường hợp dùng bơm tiêm hoặc máy tiêm) cũng thường bị bỏ qua và có thể dẫn đến tiêm phòng kém. Một trong những yếu tố phổ biến nhất không được chú ý là cách thức vi rút/vi khuẩn mới xâm nhập vào trang trại.

Để đảm bảo hiệu quả tối ưu của vắc-xin, việc xử lý và tiêm phòng đúng cách cần được quan tâm hàng đầu trong ý thức của mỗi người. Khi vắc xin được chuyển đến trang trại, nhân viên phải đảm bảo rằng vắc xin được giữ nguyên trong trạng thái "đầy chuyền lạnh". Thứ hai, **đàn lợn có đủ sức khỏe để tiêm phòng không? Hãy nhớ rằng tiêm đề cơ bản của tiêm phòng là phòng bệnh chứ không phải chữa bệnh.** Những con lợn trong khu chuồng điều trị bệnh có thể sẽ được giết nhân đạo, lý tưởng nhất là không nên tiêm phòng. Điều quan trọng là chúng ta phải áp dụng một chương trình tiêm phòng toàn diện cho cả lợn giống và lợn thịt. Thứ ba, cần xem xét thời điểm tiêm phòng. Cuối cùng, khi chúng ta đã rà soát tất cả các loại bệnh cần thiết để bảo vệ đàn lợn, chương trình tiêm phòng được thiết kế riêng cho trang trại nên được lên kế hoạch cẩn thận. Chúng ta không thể quên nhấn mạnh đủ tầm quan trọng của việc quản lý kim tiêm như một phần của tiêm phòng tối ưu. **Duy trì tỷ lệ 1 kim = 1 nái hoặc 1 ổ lợn con là rất quan trọng.**

Hầu hết các loại vắc xin, ít nhất là **vắc xin từ BOEHRINGER INGELHEIM, cần phải được mở và sử dụng trong ngày.** Không nên tiết kiệm vắc xin mà sử dụng vượt quá thời gian này.

- **Đào tạo và hướng dẫn nhân viên** cách tốt nhất để thực hiện chương trình tiêm phòng là rất quan trọng để đảm bảo bạn nhận được đầy đủ lợi ích của vắc xin. Đại diện Boehringer Ingelheim của bạn có thể hỗ trợ việc này.
- **Việc nghiên cứu và cải tiến liên tục công nghệ vắc xin** đang được tiến hành, với sự đầu tư lớn vào các nhà khoa học, công nghệ và sản xuất tiên tiến. Đối với vắc xin cho vật nuôi, chìa khóa là hướng tới các bệnh mới xuất hiện (chủ yếu là virus như ASF) và **cải tiến các loại vắc xin hiện có để đảm bảo sự bảo hộ chống bệnh và an toàn, tiện lợi hơn.**

Vắc xin tiếp tục đóng một vai trò quan trọng trong chăn nuôi lợn thành công. Trong thời điểm chi phí đầu vào tăng cao, điều quan trọng hơn là sử dụng vắc xin hiệu suất cao để tối đa hóa lợi tức đầu tư vào chăn nuôi.

ROPU ASAN Swine Team
BOEHRINGER INGELHEIM Thú y

DIỄN ĐÀN

Cúm gia cầm

1) Cúm gia cầm độc lực cao (HPAI)

Theo FAO, chim di cư là nguy cơ tiềm ẩn gây ra dịch CGC. VN đã ghi nhận ổ dịch CGC nào là do chim di cư gây ra chưa? Cục thú y có biện pháp đặc biệt nào để khống chế nguy cơ bệnh CGC từ chim di cư?

Theo Tổ chức thú y thế giới (WOAH) thì **các loài chim hoang dã di cư, đặc biệt là các loài chim nước, là vật chủ tự nhiên và là ổ chứa vi rút Cúm gia cầm**. Trong đường hô hấp hoặc đường ruột của chúng có thể mang nhiều chủng vi rút Cúm gia cầm khác nhau. Tùy thuộc vào chủng vi-rút và loài chim, vi-rút Cúm có thể vô hại hoặc gây chết chim hoang dã. **Các loài chim hoang khi đã nhiễm vi-rút Cúm có ít hoặc không có triệu chứng thì chúng sẽ có thể làm lây lan vi-rút này giữa các quốc gia hoặc trên một khoảng cách xa, dọc theo con đường di cư của chúng, đã đóng một vai trò quan trọng trong quá trình tiến hóa và duy trì vi-rút Cúm gia cầm**. Gia cầm nuôi tiếp xúc trực tiếp với chim hoang dã có khả năng tạo đường lây truyền vi-rút, do đó, cần phải hạn chế việc chúng tiếp xúc với các loài chim hoang để giảm nguy cơ lây nhiễm Cúm gia cầm.

Mặc dù Cúm gia cầm độc lực cao xuất hiện tại Việt Nam từ năm 2003, đến tháng 4/2021 mới phát hiện trường hợp cò nhạn (*Anastomus oscitans*) tại Vườn quốc gia Tràm chim bị nhiễm chủng vi rút cúm A/H5N1 và là trường hợp đầu tiên ghi nhận chim hoang dã có vi rút Cúm gia cầm tại Việt Nam. Trong các hướng dẫn kỹ thuật về phòng, chống Cúm gia cầm, **Cục Thú y luôn khuyến cáo người chăn nuôi thực hiện nuôi nhốt gia cầm để tránh tiếp xúc với những động vật khác, trong đó có chim hoang dã và thực hiện các biện pháp chăn nuôi an toàn sinh học**.

Cúm A/H5N6 và Cúm A/H5N8 đều là nhánh 2.3.4.4, chỉ khác nhau g, h, b. Như vậy có tương đồng với kháng nguyên của cùng vaccine không?

Các chủng vi rút Cúm gia cầm được xác định subtype dựa trên phân tích 02 loại protein bề mặt của vi rút là hemagglutinin (HA) và neuraminidase (NA). Trong một subtype có thể có nhiều nhánh lineage dựa trên địa điểm được phát hiện đầu tiên **(ký hiệu theo vật chủ/địa điểm/thời gian, ví dụ vi rút H5N1 A/goose/Guangdong/1/1996)**. Đối với đoạn gen mã hóa protein HA, có thể phân chia thành các clade khác nhau, cụ thể là vi rút Cúm A/H5N6 và Cúm A/H5N8 tại Việt Nam hiện nay đều là clade 2.3.4.4, chỉ khác nhau về subclade g, h, b.

Vắc xin phòng bệnh Cúm gia cầm sẽ được nghiên cứu, sản xuất và áp dụng đối với từng subtype, lineage và clade cụ thể. Kể cả vắc xin phòng vi rút H5N6 cũng không thể bảo hộ cho tất cả các lineage và clade khác nhau thuộc cùng subtype H5N6. Việc đánh giá tương đồng giữa các subtype, lineage, clade hay subclade cần phải được thực hiện trong phòng thí nghiệm.

...Cúm gia cầm

Theo chương trình giám sát của CDC và FAO giai đoạn 2019-2020, đàn gà và vịt ở Tiền Giang đều có nhiễm virus Cúm A/H9N2, Cục Thú y có khuyến cáo gì đối với đàn gia cầm hướng trứng của tỉnh Tiền Giang.

Để phòng chống Cúm gia cầm độc lực cao tại Việt Nam (H5N1, H5N6, H5N8) hay độc lực thấp (H9N2 và các chủng vi rút khác) thì **thực hiện an toàn sinh học trong chăn nuôi gia cầm cần là biện pháp ưu tiên số 1** không chỉ đối với tỉnh Tiền Giang mà còn ở các nơi khác. Ngoài ra cần thực hiện nhiều biện pháp phòng bệnh cho gia cầm như mua con giống từ vùng, cơ sở an toàn dịch bệnh, tiêm phòng đầy đủ vắc xin theo quy định,....

TS PHẠM Thành Long

Cục thú y

2) LMLM

Trong giai đoạn 2014-2017 chủng Cathay (LMLM) không xuất hiện tại VN. Sau đó nó xuất hiện trở lại vào 2017-2019. Vậy trong 3 năm 2014-2017 virút tồn tại ở đâu, dưới hình thức nào? Tương tự như vậy với chủng Mya 89?

Tại Việt Nam vi rút LMLM có 3 serotype O, A và Asia1. Trong đó, riêng type O có 5 chủng đã và đang lưu hành như O/PanAsia; O/CATHAY, O/Mya-98, O/Ind2001d và O/Ind2001e. Trước tình hình đó, những năm gần đây **Cục Thú Y đã khuyến cáo sử dụng vắc-xin LMLM hiệu lực cao >6PD₅₀**, và cho nhiều kết quả tích cực

Tuy nhiên sinh bệnh học của vi rút LMLM rất phức tạp trên nhiều loài gia súc móng guốc và sau khi nhiễm bệnh chúng có thể mang trùng. Theo diễn biến dịch tễ tại VN, các chủng như O/CATHAY hoặc O/Mya-98 ít xuất hiện vì nhiều nguyên nhân, có thể do:

- ▶ Công tác giám sát còn hạn chế nên không phát hiện đầy đủ sự tồn tại của vi rút ngoài môi trường và trên gia súc.
- ▶ Hoặc gia súc đã tạo ra lượng kháng thể bảo hộ nhờ sử dụng vắc xin tương đồng với vi rút thực địa.

Chú ý

- ▶ O/CATHAY chỉ gây nhiễm trên heo (loài nhai lại không bị nhiễm vi rút này).
- ▶ Heo không mang trùng, chỉ thú nhai lại mới mang trùng.

Đối với vi rút LMLM, chúng ta không thể biết trước điều gì. Ví dụ năm 2022, Indonesia xuất hiện vi rút LMLM type O sau hơn 26 năm sạch bệnh. Hoặc tại Myanmar năm 2017 ghi nhận vi rút type ASIA1 sau 12 năm vắng bóng (2005 - 2017).

Do đó **sử dụng vắc-xin phù hợp là một trong những công cụ rất hiệu quả trong phòng chống chủ động bệnh LMLM.**

Việc chọn vaccin LMLM tiêm cho bò có hiệu quả cao nhất trong điều kiện chăn nuôi tự do, phân tán, mua bán lẻ tẻ phải như thế nào? Trong tình hình dịch tễ hiện nay nên sử dụng vaccin gì?

Hàng năm Cục Thú y **căn cứ vào kết quả xét nghiệm tại các phòng thí nghiệm trực thuộc Cục và của phòng thí nghiệm tham chiếu của OIE/WOAH** (xét nghiệm trên các mẫu vi rút gửi từ VN) về phân tích gen, đánh giá kháng nguyên vi rút để **làm cơ sở khuyến cáo sử dụng vắc xin phù hợp và cập nhật tình hình dịch bệnh quan trọng** đến tất cả các cơ quan Thú y, người dân, trang trại chăn nuôi, ... trong cả nước

Cụ thể như tại Công văn số 328/TY-DT của Cục Thú y ngày 04/03/2022 đã cập nhật tình hình lưu hành vi rút Cúm, LMLM và khuyến cáo các loại vắc xin phù hợp để sử dụng, **các loại vắc xin này đều sử dụng tốt cho cả chăn nuôi tự do lẫn chăn nuôi công nghiệp** với điều kiện là tuân thủ nghiêm túc hướng dẫn sử dụng của nhà sản xuất.

...

BẢN TIN THÚ Y CẬP NHẬT

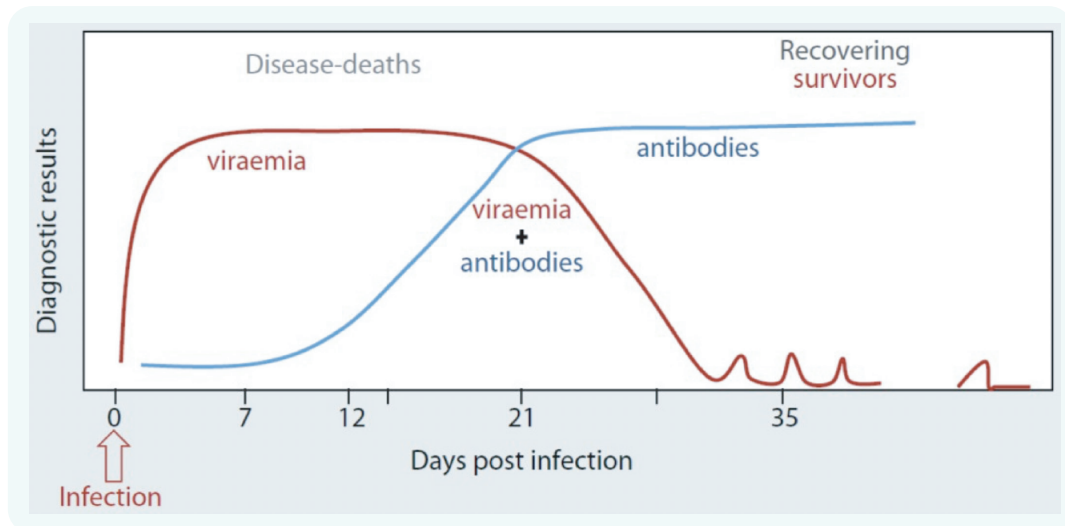
... Cúm gia cầm

Thí nghiệm của công ty NAVETCO, sau 24 giờ gây nhiễm thì có dấu hiệu đầu tiên là Ho và 48 giờ tiếp theo lợn bắt đầu Sốt và từ ngày thứ 5 về sau thì lợn ăn ít, nằm li bì và chết đã góp phần chẩn đoán sớm bệnh ASF. Theo báo cáo viên, vào thời điểm nào mới phát hiện được ASFV trong máu kháng đông – cơ sở để hỗ trợ khi lợn tiêu hủy bắt buộc?

Theo C. Gallardo et al. (2020, ASF-STOP Understanding and combatting, A European perspective) thì lợn sau khi nhiễm bệnh DTLCP, **vi rút có thể tồn tại trong máu** (viraemia-virus huyết). Mẫu lấy kết hợp với các kỹ thuật xét nghiệm khác nhau sẽ hữu ích để phát hiện sớm mầm bệnh.

Ho là triệu chứng do sự thay đổi về trạng thái sinh lý của cơ thể và do rất nhiều nguyên nhân gây ra, đây cũng là một triệu chứng của bệnh DTLCP đang gây ra nhiều ổ dịch bệnh trên lợn từ năm 2019 đến nay. Do đó, **khi lợn có triệu chứng ho thì cần lấy mẫu xét nghiệm vi rút ASFV và các mầm bệnh khác phát hiện sớm và có phương án xử lý kịp thời.**

Thạc sĩ, BSTY Nguyễn Thanh Phương
Chi Cục Thú Y Vùng VI

ẤN PHẨM TẶNG KHÔNG BÁN

Giấy phép xuất bản số 12/GP-XBBT ngày 21/03/2022 của Cục Báo Chí
In số lượng 5.500 bản/kỳ, 4 kỳ/năm, khổ 19x26cm tại Công ty TNHH TM DV In Nam Việt, 15A Trần Khánh Dư, P. Tân Định, Q. 1, TP. Hồ Chí Minh
In xong và nộp lưu chiểu tháng 09/2022
Chịu trách nhiệm xuất bản: GS.TS. ĐẬU NGỌC HẢO